

1. TEMA

Birey ve Toplum

Kimlik Belgelerimiz:

Her insanın doğumundan itibaren sahip olduğu bir kimliği vardır. Buna "nüfus cüzdanı" denir.

- Nüfus cüzdanı hangi ülkenin vatandaşı olduğumuzu gösterir.
- Nüfus cüzdanı iç işlerine bağlı olarak Nüfus müdürlükleri tarafından düzenlenir.
- Hala kullanılmaya devam eden nüfus cüzdanları erkekler için mavi, kızlar için pembe renklidir.
- Nüfus cüzdanını resmi işlerimizi yaparken (okula kayıt olma, hastanede muayene olma, ev- araba alıp satma gibi) kullanırız.
- Her vatandaşın bir T.C. kimlik numarası vardır. T.C. kimlik numarası 11 rakamdan oluşur ve her vatandaşın kimlik numarası farklıdır.
- Ehliyet, pasaport ve evlenme cüzdanı da resmi belge yerine geçer.
- Sporcu kimlik kartı, öğrenci kartı, kütüphane üye kartı, sahip olabileceğimiz kimlik kartlarından. Bu kartlar resmi kimlik yerine geçmez.

Yeni Kimlik Kartları (Ön Yüzü)

*Seri numarası	* Soyadı
* T.C Kimlik Numarası	* Doğum Tarihi
* Adı	* Uyuğu (Ülkesi)
* Cinsiyet	* İmza
* Son geçerlilik tarihi	

(Arka Yüzü)

- * Anne adı
- * Baba adı
- * Veren Makam
- * Yonga Çip

Yonga Çip (Mikro Yazı) içerisinde

- * Önceki Soyadı
- * Dini
- * Doğum yeri
- * Kan grubu
- * Medeni hali
- * Veriliş nedeni
- * Veriliş Tarihi
- * Kayıtlı olduğu yer (ili, ilçesi, cilt no, hane no, sıra no)
- * Kişinin parmak izi ve bir parmağın damar izi kayıtlıdır.

Sosyal Bilgiler dersine gelirken çocukluğumuzdan itibaren fotoğraflarımız varsa getireceğiz, geçmişimizle ilgili bilgileri araştırıp defterimize yazacağız.

- Ne zaman doğmuşum?
- İlk dişim ne zaman çıkmış?
- Ne zaman yürümeye başlamışım?
- Ne zaman Konuşmaya başladınız?
- Hangi okullara gittiniz?
- Taşımışsanız nereden ve hangi yıl taşındınız?
- Varsa sizden sonra doğan kardeşinizin doğum tarihi nedir?
- Bisiklete binmeyi ne zaman öğrendiniz?

Herkesin Bir Öyküsü Var

İnsanların hayatını etkileyen bazı önemli olaylar vardır.

Bunlar; doğumu, yürümeye başlaması, ilk dişini çıkardığı zaman, kreş, anaokulu veya ilkokula başladığı tarih, geçirdiği önemli bir

rahatsızlık, erkekler için sünnet olma, başka bir şehre taşınma, kardeşinin olması gibi olaylardır.

Bu olayları anlatırken, olayları oluş tarihine göre sıralarız. Olayların oluş tarihine göre sıraya konulmasına "kronoloji" denir.

Fiziksel zelliklerimiz

Saçımızın rengi, boyumuz, kilomuz, Saçımızın uzun ya da kısa olması, ağız ve burun yapımız fiziksel özelliklerimizi(dış görünüş) belirler.

Bireysel zelliklerimiz

Duygusal zelliklerimiz

Olaylar ve durumlar karşısında hissettiklerimiz duygusal zelliklerimizdir.

Zihinsel zelliklerimiz

Bireylerin ilgi ve yetenekleri de zihinsel özellikleridir.

İlgi

Bir olay etkinlik ya da duruma karşı yakınlık duyma, hoşlanma durumu. Örneğın futbol oynamak, müzik dinlemek, yüzme ilgi alanlarımızdan bazıları olabilir. İnsanlar ilgi alanlarında eğitim görürlerse yetenekleri gelişebilir.

Yetenek

Bir kimsenin bir řeyi, anlama ve yapabilme becerisine yetenek denir.

Çok güzel futbol oynamak bir yetenektir.

Çok iyi dans edebilmek, çok güzel resim yapabilmek, řarkı söylemek yetenektir.

Birey

Bir toplumu oluşturan, kendine özgü nitelikleri olan kişilere denir.

Bireyler farklı özelliklere sahiptir. Fiziksel özellikler, duygusal özellikler ilgi ve yetenekler insanları birbirinden ayırır. Farklılıklarımız bizleri eşsiz ve değerli kılar. Bireysel farklılıklarımız toplumda çeşitlilik sağlar. Bizler de bireysel farklılıklara saygı duymalıyız.

Parmak izi, damar izi, göz retinası ve dil izi tüm insanlarda farklıdır.

Engelli

Doğuştan ya da sonradan geçirilen bir kaza sonucu bedensel veya zihinsel yetersizlik durumuna engel denir. Engelli bireyleri topluma kazandırmalı, kendimizi onların yerine koyarak (empati) onların hayatlarını kolaylaştırmalıyız.

Empati

Kendimizi karşıımızdaki kişinin yerine koyarak onun neler hissettiğini anlamaya çalışmak, duygudaşlık.

Hoşgörü

Bir olay duygu ve düşünceyi anlayışla karşılamak. Hoşgörü denince aklımıza Mevlana gelir.

2. TEMA

KÜLTÜR ve MİRAS

Aile Tarihi:

Anne, baba ve çocuklardan oluşan toplumun en temel birimine “aile” denir. Büyükanne, büyükbaba gibi bireylerin bir arada kaldığı aileler geniş ailedir. Kan ya da evlilik bağı ile birbirine bağlı bulunan kişilere “akraba” denir.

Üyesi olduğumuz ailenin geçmişinin ayrıntılı olarak incelenmesine “aile tarihi” denir. Aile tarihinde ailemizin geçmişini araştırıp önemli olayları belirtiriz. Doğumlar, ölümler, göçler, aile tarihinde önemli olaylardandır.

- Aile tarihimizi oluştururken Görsel ve yazılı kaynaklardan, eskiden kalan eşyalardan, sözlü tarih yöntemi kullanarak, soyağacımızdan yararlanınız.

Görsel ve Yazılı Kaynaklar

→ Fotoğraflar	→ Mektuplar	→ Diplomalar
→ Kimlikler	→ Koleksiyonlar	→ Belgeler

Eski Eşyalar

- Çeşitli ev eşyaları → madalyalar → kıyafetler

Sözlü Tarih

Sözlü tarih, belli bir olayı yaşamış veya buna tanıklık etmiş, kişilerle yapılan görüşmelerde anlatılanları kaydederek bilgi toplamak ve incelemektir.

Sözlü Tarih Aşamaları:

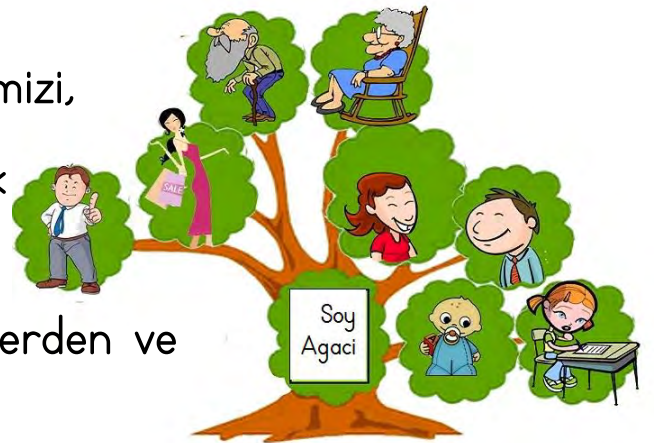
1. Görüşme yapılacak kişi belirlenir.
2. Görüşmenin yeri ve zamanı belirlenir.
3. Sorular belirlenir
4. Görüşme sırasında kullanılacak araç gereçler belirlenir.(ses kayıt cihazı, kamera, not defteri)
5. Görüşme yapılır.
6. Görüşme kayıtları düzenlenerek yazılı hale getirilir.

Not: Sözlü tarih çalışması yaparken genellikle en yaşlı kişiler seçilir.

Soy Ağacı: Bir kişinin veya bir ailenin en uzak atasından başlayarak soyunu(kökenini) gösteren ağaç biçimindeki çizelgedir. Secere olarak da adlandırılır.

Soy ağacımız sayesinde:

- Ailemizi ve akrabalık ilişkilerimizi,
- Ailemizin geçmişteki ekonomik faaliyetlerini,
- Şimdi yaşadığımız yere nerelerden ve niçin göç ettiklerini,
- Nasıl yaşadıklarını,
- Gelenek ve göreneklerini,

Dini ve Milli Bayramlarımız.

Dini Bayramlar

Kurban bayramı   Ramazan bayramı

Milli Bayramlar

29 Ekim cumhuriyet bayramı

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı

30 Ağustos Zafer Bayramı

Nevruz Bayramı

Halk Oyunlarımız

Zeybek → Ege Bölgesi

Horon → Karadeniz Bölgesi-Kemençe eşliğinde oynanır.

Halay → Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi-Davul Zurna eşliğinde oynanır.

Hora → Trakya Çevresi   Bar → Erzurum Yöresi

Çayda Çıra → Elazığ Çevresi

Teke Zortlatması → Antalya ve Isparta Çevresi

Yemeklerimiz

Adana → Kebap

Hatay → Künefe

Mersin → Tantuni

Erzurum → Cağ Kebabı

Kayseri → Mantı

Gaziantep → Baklava

Bursa → İskender

Konya → Etli ekmek

MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİ

Milli Mücadele ve Atatürk

1881 yılında Selanik'te doğan Atatürk sırasıyla:

Mahalle Mektebi

Şemsi Efendi İlkokulu

Selanik Askeri Rüştîyesi (Ortaokul)

Manastır Askeri İdadisi (Lise)

İstanbul Harp Okulu

Harp Akademisi'ni bitirdi.

Mustafa Kemal askeri eğitimini tamamlayınca Osmanlı Devletinin ordusuna Kurmay Yüzbaşı olarak katıldı. İtalya Trablusgarp'ı işgal edince gizli görevle **gazeteci kılığında** gitti. Burada İtalya'ya karşı büyük başarı elde ederek **binbaşı rütbesine yükseldi.**

** Atatürk'ün ilk askeri başarısı Trablusgarp Savaşıdır. (1911)

I. Dünya Savaşı

1914'te başlayıp 1918 yılında sona eren savaş İtilaf Devletleri ile İttifak Devletleri arasında gerçekleşti. Osmanlı Devleti başlangıçta savaşa katılmak istemese de daha önce savaşlarda kaybettiği yerleri geri almak için İttifak Devletleri yanında savaşa girdi.

İtilaf Devletleri

İngiltere

Fransa

İtalya

ABD

Rusya

İttifak Devletleri

Bulgaristan

Avusturya-Macaristan

Almanya

Osmanlı Devleti

Birinci Dünya Savaşında birçok cephede savaşlar yapıldı. En şiddetli çarpışmalar **Çanakkale Cephesinde** oldu. Mustafa Kemal bu cephede düşmana karşı birçok zaferler elde etti. Atatürk

askerlerine "Ben size savaşmayı değil ölmeyi emrediyorum."
emrini Çanakkale Savaşı sırasında vermiştir.

Mustafa Kemal Çanakkale Cephesinde kazandığı zaferlerden dolayı "**Anafartalar Kahramanı**" olarak tanındı.

Birinci Dünya Savaşı sonucunda **Mondros Ateşkes Antlaşması** imzalandı. (30 Ekim 1918) bu antlaşmaya göre Osmanlı Devleti'nin silahlarına el konuldu, ordusu dağıtıldı. Limanlarımız, demiryollarımız ve Telgrafhanelerimize el konuldu. Yurdumuz işgal edilmeye başlandı.

Yunanlılar → İzmir ve çevresini

İngilizler → İstanbul, Samsun, Musul ve Urfa çevresini

İtalyanlar → Konya ve çevresini

Fransızlar → Adana ve Antep çevresini

Ermeniler → Kars ve Çevresini

ÖNEMLİ: Çanakkale Savaşları Kurtuluş savaşı içerisinde değildir.

Kurtuluş savaşı I. Dünya Savaşı sonrasında yurdumuzun işgaline karşı başlatılmıştır. Çanakkale I. Dünya Savaşı cephelerindendir.

Kurtuluş Savaşı

Yurdumuzun işgal edilmesi karşısında Mustafa Kemal Türk halkını bilinçlendirmek, işgallere karşı koymak amacıyla 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ayakbastı.

Mustafa Kemal milli bilinci uyandırmak amacıyla Havza ve Amasya'da toplantılar yaptı.

Amasya Genelgesinde Türk Milletine yurdumuzun içinde bulunduğu durumu anlattı. Kurtuluş savaşının amacını ve savaşın nasıl kazanılabileceğini anlattı. 22 Haziran 1919

Erzurum Kongresinde vatanın bölünmez bir bütün olduğunu millete anlattı. 23 Temmuz 1919

Sivas Kongresinde Milli cemiyetleri tek bir çatı altında toplayarak birlik ve beraberliği sağladı. 4 Eylül 1919

27 Aralık 1919'da Ankara'ya gelerek 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisini açtı. Böylece milletin seçtiği milletvekilleri devletimizi yönetmeye başladı.

Not: Amasya Genelgesinde Kurtuluş savaşının amacı, gerekçesi ve yöntemi belirlendi.

KURTULUŞ SAVAŞINDA CEPHELER

Doğu Cephesi:

- Ermenilerle savaşıldı.
- Kazım Karabekir Paşa komutanlığındaki 15. Kolordu savaştı
- Gümrü Antlaşması ile savaş sona erdi. (TBMM'nin uluslararası alanda kazandığı ilk siyasi başarısı)

Güney Cephesi:

- Adana, Maraş, Antep ve Urfa'yı işgal eden Fransızlarla savaşıldı.

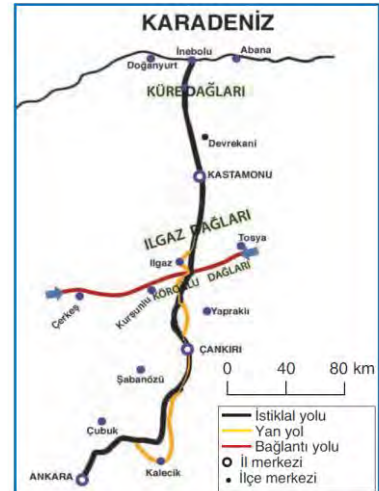
- Düzenli bir ordu yoktu. Kuvayımilliye adı verilen düzensiz birliklerle düşmana karşı savaştık.
- Maraş'ta Sütcü İmam, Antep'te Şahin Bey, Urfa'da Ali Saip Bey, Osmaniye'de Tayyar Rahmiye Hanım şehirlerin kurtulmasında önemli olan kahramanlarımızdır.
- Düşmana karşı gösterdikleri başarı, cesaret ve yiğitliklerden dolayı Antep'e "Gazi", Maraş'a "Kahraman", Urfa'ya "Şanlı" unvanları verildi.

Batı Cephesi:

- Yunanlılarla savaşıldı.
  1. İnönü Savaşı → İsmet İnönü
  2. İnönü Savaşı → İsmet İnönü
 Kütahya – Eskişehir Savaşları → İsmet İnönü
 Sakarya Savaşı → M. Kemal Atatürk
 Büyük taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi → M. Kemal Atatürk
- Mudanya Ateşkes Antlaşması ile kurtuluş savaş sona erdi. Mudanya Ateşkes Antlaşmasıyla işgal altındaki boğazlar, İstanbul ve Doğu Trakya savaşız ele geçirildi. 11 Ekim 1922

Not: Sakarya Savaşından sonra Mustafa Kemal Atatürk'e "gazi" ünvanı ile "mareşallik" rütbesi verildi.

Not: Sakarya savaşının kazanılmasını sağlayan, kadınlarımızın büyük bir fedakârlık yaparak İnebolu'dan Kastamonu'ya, oradan da Ankara'ya taşıdıkları silah ve cephaneler. "İstiklal Yolu" adı verilen güzergâh üzerinden ordumuza ulaştırılıyordu.

Not: Başkomutanlık Meydan Muharebesinde Mustafa Kemal 30 Ağustos'ta Yunan birliklerini Dumlupınar'da kuşattı. "Ordular! İlk

hedefiniz Akdeniz'dir, ileri! Emrini alan Türk ordusu 9 Eylül'de düşmanı denize döktü.

Not: Mudanya Ateşkes Antlaşmasıyla işgal altındaki boğazlar, İstanbul ve Doğu Trakya savaşı ele geçirildi. 11 Ekim 1922

Not: Gazeteci Hasan Tahsin düşmana karşı ilk kurşunu sıkarak Kurtuluş savaşının sembol isimlerinden biri oldu. Yörük Ali Efe de Ege'de Kuvayimillie teşkilatını kurarak düşmana karşı kahramanca savaştı.

Cumhuriyetin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürktür.

1. Mondros Ateşkes Antlaşması	30 Ekim 1918
2. İzmir'in işgali	15 Mayıs 1919
3. Mustafa Kemal'in Samsuna çıkması	19 Mayıs 1919
4. TBMM'nin Açılması	23 Nisan 1920
5. Büyük Taarruzun başlaması	26 Ağustos 1922
6. Başkomutanlık Meydan Muharebesi	30 Ağustos 1922
7. İzmir'in Düşman işgalinden kurtulması	9 Eylül 1922
8. Mudanya Ateşkes Antlaşması	11 Ekim 1922
9. Lozan Barış Antlaşması	24 Temmuz 1923

Lozan Barış Antlaşması ile bugünkü sınırlarımız çizilmiş oldu. Türk devletini Dünya devletleri tanıdı.

Atatürk	→ İlk Cumhurbaşkanı
Kazım Karabekir	→ Doğu cephesi komutanı
İsmet İnönü	→ Batı cephesi komutanı
Fevzi Paşa	→ Genel Kurmay başkanı
Hasan Tahsin	→ İzmir'de düşmana ilk kurşun
Ali Saip Bey	→ Urfa Milli Mücadele kahramanı
Sütçü İmam	→ Maraş Milli Mücadele kahramanı
Şahin Bey	→ Antep Milli Mücadele kahramanı